

LAG- OCH EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 11/1984-85 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till landstinget med förslag till landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande produktionskvoter för mjölk.

Landstinget har den 21 januari 1985 inbegärt utskottets yttrande över nämnda framställning. Utskottet, som i ärendet hört talman Sune Carlsson, landskapsstyrelseledamoten Olof Salmén, t.f. lagberedningschefen Lars Karlsson, verkställande direktören för Ålands Centralandelslag Göran Rosenberg och verksamhetsledaren för Ålands Producentförbund Jan Karlsson, får i anledning härav anföra följande.

Utskottet anser att den i framställningen nämnda lagen i detta skede bör stiftas med huvudsyfte att få klarhet i frågan angående landstingets lagstiftningsbehörighet på detta område. Med anledning härav har utskottet i huvudsak ägnat frågan om lagstiftningsbehörigheten uppmärksamhet.

Utskottet har konstaterat att den föreslagna lagen innehåller dels bestämmelser om styrning av mjölkproduktionen och dels stadganden om en s.k. kvotavgift. Som av landskapsstyrelsens framställning framgår tillkommer landstinget behörighet att lagstifta om bl.a. idkande av jordbruk och jordbrukets binärningar enligt 13 § 1 mom. 8 punkten och 11 § 2 mom. 11 punkten självstyrelselagen. Stöd härför står även att finna i rättspraxis i det att såväl högsta domstolen som högsta förvaltningsdomstolen konstaterat att behörigheten att lagstifta om styrning av lantbruksproduktionen tillkommer landstinget. Oklarheter beträffande lagstiftningsbehörigheten till den del framställningen avser frågan om styrning av mjölkproduktionen synes sålunda inte föreligga.

Beträffande lagstiftningsbehörigheten i övrigt får utskottet anföra följande. Utskottet har inhämtat att riksdagens grundlagsutskott konstaterat i utlåtande nr 5/1984, att kvotavgiften är en i 61 § regeringsformen för Finland (FFS 94/19) avsedd skatt. Denna skatt bör enligt utskottets förmenande anses som en i 23 § 1 mom. självstyrelselagen avsedd näringskatt och inte som en i 11 § 2 mom. 5 punkten sagda lag avsedd skatt eller avgift "vilka skola i riket allmänligen utgöras". Skatter, vilka torde kunna betecknas som näringskatter och som för tillfället kan uppbäras i landskapet är bl.a. den s.k. passageraravgiften varom stadgas i landskapslagen om resandavgift (83/74) och apoteksavgiften, varom bestämmelser ingår i landskapslagen om apoteksavgift i landskapet Åland (6/47). Dessa skatter och den föreslagna kvotavgiften hör till samma kategori av

skatter bl.a. därigenom att endast de som bedriver en viss form av näring kan beskattas. Föremål för beskattning enligt nämnda lagar är "idkare av regelbunden passagerartrafik" och "innehavare av apoteksrörelse" och enligt det aktuella lagförslaget "idkare av mejerirörelse". Den omständigheten att skyldigheten att erlægga kvotavgift enligt lagförslaget och enligt 4 § lagen om temporär kvotavgift för mjölk (FFS 569/84) uttryckligen ålagts mejerierna och inte de enskilda mjölkproducenterna talar starkt för att denna skatt bör anses som en näringsskatt. Med hänsyn härtill anser utskottet att lagstiftningsbehörigheten även till denna del torde ankomma på landstinget.

Vad behovet av lagstiftning på området beträffar önskar utskottet framhålla följande. Utskottet har konstaterat att en invägning av ca 15 milj. liter mjölk erfordras för att mjölkhanteringen vid det enda mejeriet i landskapet vid landskapets mejeri skall kunna skötas rationellt. Invägningen under år 1984 uppgick till något över 15 milj. liter och under de senaste tio åren har invägningen varit i stort sett konstant. Däremot har antalet leverantörer nedgått från ca 860 år 1973 till ca 360 i dag. Invägningen nämnda år uppgick till ca 14 milj. liter. Härutöver har utskottet kunnat konstatera att medelåldern bland mjölkproducenterna för närvarande är förhållandevis hög och att unga lantbrukare satsar i allt mindre utsträckning på mjölkproduktion. Utvecklingen på Åland synes sålunda inte gå i riktning mot överproduktion, vilket är fallet i riket, utan snarare tvärtom. Utskottet har erfårit att mjölkproduktionen är av stor betydelse för sysselsättningen i framför allt skärgårds- och randkommunerna, där produktionen enbart bedrivs i form av familj jordbruk. Med beaktande av den av landstinget antagna målsättningen för samhällsutvecklingen ser utskottet det som synnerligen angeläget att småskaligheten kan bevaras på Åland även i detta avseende. På grund härav och med beaktande av att någon överproduktion inte föreligger i landskapet, anser utskottet att syftet med lagen bör vara, vilket även landskapsstyrelsen framhåller, att erhålla ett medel för styrning av produktionen, varvid tryggandet av familj jordbrukets inkomst- och produktionsmöjligheter bör utgöra den primära målsättningen.

Produktionskvoter skulle enligt lagförslaget fastställas skilt för varje producent. Produktionskvot skulle årligen kunna justeras eller ges nya producenter, enligt vad utskottet funnit, närmast inom ramen för kvoter, som frigjorts från producenter som upphört med mjölkproduktion, vilket framgår av 14 § lagen om temporära produktionskvoter för mjölk (FFS 570/84) och av förarbetena till nämnda lag. Utskottet anser att förutsättningarna för överföring och förhöjning av fastställda kvoter och fastställande av nya kvoter efter lagens ikraftträdande bör vara klara och entydiga och att nödiga direktiv utfärdas vid

behov. Härutöver anser utskottet att man på sikt eventuellt borde övergå till en totalkvot för landskapet, d.v.s. en kvot för mejeriet om förslagsvis 16 milj. liter enligt nu rådande förhållanden. Härigenom skulle man måhända vinna i smidighet och effektivitet, emedan produktionen på Åland, som av det ovan anförda framgår, varit relativt konstant under de senaste tio åren.

Med beaktande av det som anförts i inledningen av betänkandet har dock utskottet funnit skäl omfatta lagförslaget med det tillägg, som framgår av detaljmotiveringen.

Detaljmotivering.

Med avvikelse från bestämmelsen i 1 § 1 mom. lagen om temporär kvotavgift för mjölk (FFS 569/84) anser utskottet att den i detta stadgande avsedda kvotavgiften bör erläggas till landskapet. Ett stadgande härom föreslås fogat till lagen, förslagsvis som 2 §, varvid 2 § i framställningen blir 3 § o.s.v.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Landstinget måtte antaga det i landskapsstyrelsens framställning ingående lagförslaget i följande lydelse:

L a n d s k a p s l a g

om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande produktionskvoter för mjölk.

(Ingressen som i framställningen).

1 §.

(Som i framställningen).

2 §-

I 1 § 1 mom. lagen om temporär kvotavgift för mjölk avsedd kvotavgift skall erläggas till landskapet.

Landskapsstyrelsen ombesörjer fastställandet, debiteringen och uppbörden av kvotavgiften.

3-7 §§.

(Som 2-6 §§ i framställningen).

Mariehamn den 21 mars 1985.

På lag- och ekonomiutskottets vägnar:

Barbro Sundback
ordförande

Dan Risberg
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordf. Sundback, v.ordf. Mattsson, ledamöt. Lönn, Nordlund och Söderholm.